

Drömbilder

Denna roman är inspirerad av verkliga händelser.

MARIA GUSTAVSDOTTER

Drömbilder

Roman

Lovereads

LoveReads

LoveReads, Bokförlaget Forum

Box 3159, 103 63 Stockholm

info@forum.se

www.forum.se

Första tryckningen

Copyright © Maria Gustavsdotter 2025

Omslag: Michael Ceken

Omslagsbilder: Unsplash, Midjourney

Tryckt hos ScandBook, EU 2025

ISBN 978-91-89-58982-7

*Minns, att bakom varje namn i historieboken,
fanns en gång en levande människa.*

Vivi Hansson, 1912–2003

Del 1

Upptakten

von Blixen

NATURLIGTVIS MINNS JAG mycket väl första gången vi talades vid. Jag hade sett henne tidigare vid flera tillfällen, men då alltid på avstånd och utan att komma henne så nära att vi kunde växla vare sig ord eller handslag.

Mötet var inte märkvärdigt. Det förebådade ingenting, väckte inga känslor inom mig mer än den vördnad man känner inför en prinsessa.

Första gången jag tog Victoria i hand var alltså sommaren 1888.

Samma dag hade jag anlänt till Tullgarns slott med två koffertar och en portfölj. Då jag installerat mig i mitt rum, ville kronprinsen visa mig runt på slottet. Vi avslutade promenaden nere vid stallet och stod där och rökte varsin cigarett då hon kom ridande.

”Här kommer min hustru”, sa kronprinsen i den avmätta ton han alltid använde om Victoria, prinsessa av Baden.

Det första som slog mig då jag såg henne var hennes sits. Jag vet hur det låter, men min första tanke var inte

av det slaget. Nej, hon och hästen var en enhet som om de ägt en gemensam kropp, vilken de rörde i utsökt harmoni, var och en trygg med den andra.

Victoria red på en fin liten fux, med mildast tänkbara temperament. Mitt första intryck var att det lilla stoet verkligen var rätt val för en ung kvinna. Senare insåg jag att Victoria kunde tygla och bemästra även hästar med starkare vilja.

Hon såg oss på håll och höjde handen till hälsning. Så höll hon in stoet.

”God dag!” sa hon och klappade sin häst på halsen. ”Duktig flicka”, sa hon. Då förstod jag att hon just då satte riddjuret före både mig och sin make.

”Detta är min nye adjutant”, förklarade kronprinsen.

”Greve Gustaf von Blixen”, sa jag och bugade.

Prinsessan granskade mig. I alla fall kändes det så trots att hennes ansikte var dolt av floret som täckte hennes ridhatt och knöts i nacken. Faktum är att hon var helt och hållet dold av sin riddräkt, sina handskar och hatten med flor. Ändå förnam jag hennes utstrålning likt värmen från en öppen eld.

Så bytte hon hand för ridspöet, drog av sig handsken, böjde sig ner och räckte mig sin högra hand.

”Välkommen Gustaf von Blixen”, sa hon och i rösten fanns en svag aning av brytning kvar. ”Jag hoppas ni ska trivas”, lade hon till och jag anade ett leende bakom floret.

”Red du ensam?” frågade kronprinsen. Han lät mer orolig än ogillande, men hon tyckte inte om frågan, det kunde jag se.

”Jag mår bra”, svarade hon. ”Och Isabelle är from som ett lamm. Inget kan hända mig.”

”Men...” Kronprinsen tystnade. Mellan dem tumlade outtalade men ändå hörda ord av oro.

Hon presenterade sig aldrig, begrep väl att jag redan visste hennes namn. Istället såg hon lite besvårad ut och lade en hand på sitt högra knä.

Jag antog att hon ville ha hjälp ner. Dels för att det är svårare att ta sig ur en damsadel ner på marken än om man sitter grensle i långbyxor. Dels för att hon kanske önskade sig själva beröringen. Det hade inte varit märkvärdigt om en man hjälpte sin hustru ur sadeln genom att ta henne om midjan och lyfta ner henne. Men kronprinsen gjorde inte sådant. Jag begrep inte varför då men jag förstod att nej, kronprinsen rörde aldrig vid sin hustru då det fanns vittnen.

Andra äkta män bjuder sin hustru armen, eller lägger en hand på hennes rygg. Gester som visar både stöd och ägande. En ung vacker hustru får mer stöd och hjälp än den gamla som dock behöver det mer. Men kronprinsen rörde aldrig offentligt vid Victoria.

Nu kom där ännu en paus, men stoet var otåligt och trampade. Prinsessan såg på oss och sa sedan: ”Vi ses till teet i eftermiddag.”

Sedan skrittade hon mot stalldörren där en av drängarna stod och väntade. Men så, strax intill väggen, gav Victoria tecken till sin häst och de vände om, ner mot ängen i först skritt sedan kort trav. Kronprinsen verkade riktigt snopen, men sa inget. Naturligtvis kunde inte heller jag säga något, men stalldrängen dolde en skrattfrustning bakom sin näve.

”Då går vi in”, sa kronprinsen.

Jag följde honom, men då och då vred jag på mig och såg efter ryttarinnan. Hon hade redan fångat mig i ett hårdare grepp än vad någon annan kvinna gjort varken före eller efter vårt första möte.

1

Stockholms slott, januari 1889

KRONPRINSESSAN VICTORIA SATT vid sitt toalettbord och försökte undvika att möta sin spegelbild. Kvinnan däri var trött, blek och önskade att hon var någon annanstans, inte i Stockholms slotts kalla och fuktiga rum.

Istället fäste hon blicken på toalettbordet vars glasyta var belamrad av kammar, en hårborste och en handspiegel, bägge i silverinfattning, en oval glasskål med hårnålar och en locktång, med tillhörande spritlampa. Hon drog in doften av sprit från lampan och varmt hår från sitt eget huvud. Diskret lyfte hon handen till näsan. För bara några minuter sedan hade hon droppat Kölnervatten på insidan av handleden, just där hon kunde känna blodet pulsera, och doften dröjde ännu vid hennes hud.

Hon drog med händerna längs sina bara överarmar som knottrade sig i kylan och lade dem sedan i knäet för att känna den lena silkessammeten mot handflatan. Det var dagen för riksdagens högtidliga öppnande och Sveriges kronprinsessa kläddes i hovdräkt för att närvara.

Klänningen var en bröllopsgåva från svenska folket till Victoria. Svart silkessammet, puffärmar i vitt siden med svart galler och spets runt uringningen.

Adelsfröknarna försökte överglänsa varandra med ärvda spetsar. Victoria hade sett en del lustiga arrangemang som åstadkommits med spetsar ingen ville klippa itu, eller spetsar som brustit och behövt lagas. Och så pärlor. En enkel rad pärlor för de yngsta, två eller tre rader för de gifta adliga damerna och fem rader för kronprinsessan.

Sedan ett tre meter långt släp att fästa runt midjan. Allt detta tungt, men inte värmande. Släpet kunde knäppas loss men lades oftast över ena armen. På så sätt kunde man i smyg använda det som en värmande sjal.

Victoria mindes hur det varit första gången hon satt så här, för att kläs i hovdräkt. Då hade hon varit nitton år, rosig och lycklig. Med klippt lugg. Luggen hade varit hennes enda protest. En stillsam protest formad med en uppvärmd onduleringstång i en böj över hennes släta panna. Den luggen blev populär bland svenskor. Många unga flickor hade härmat henne och tagit fram saxen. En och annan hade kanske ångrat sig, men de flesta hade förnöjt visat att de minsann, precis som prinsessan, var moderna och hade en egen stil och vilja.

Men numera hade Victoria inte lugg. Hennes svärföräldrar hade inte tyckte om den moderna frisyren. De hade påpekat det på olika sätt. Hennes svärmor

hade sagt det rent ut; hennes svärfar, som var känd för sina många kvinnoaffärer, hade tagit som vana att dra henne intill sig och blåsa bort den då han fick tillfälle. Omfamningen, inte hans åsikt, hade fått Victoria att kamma håret uppåt, bort ur pannan. Inte för att det hade hindrat honom från att krama henne då de sågs. Utom möjligen nu, då hon var klädd i hovdräkt. Och han skulle vara klädd i paraduniform, hermelinsmantel och krona.

”Ers kungliga höghet.”

Victorias kammarjungfru Augusta Alströmer, som kallades Gusten, grep locktången och snart fylldes Victorias näsborrar åter av den lätt vämjeliga doften av varmt hår. Hon lyfte handen till näsan och den lilla rörelsen hejdade kammarjungfruns händer.

”Ers kungliga höghet?” sa hon igen utan att avsluta meningen.

”Jag mår bra”, ljög Victoria.

Hon kände tången dra och värma i hårbotten. Hon satt stilla, så stilla som man gör då man oroar sig för eventuell smärta. Victoria visste att Gusten var skicklig, hon hade satt upp kronprinsessans hår i flera år. Hon var lätt på handen, mild i rösten och taktfull. Hon visste mycket, måhända allt om Victorias kropp, men fick aldrig några förtroenden. Andra kvinnor talade med sina kammarjungfrur, delade sorger och glädjeämnen med dem, men Victoria hade lärt sig att hålla inne med

tankar och känslor. Inte ens i breven till sin mor blottade hon allt.

En köldrysning fick Victoria att darra. Hon tänkte med avund på sin man som skulle vara varmt klädd i uniform, med undertröja och långärmad skjorta under hermelinsmantel. Rummet var kallt, fuktigt och dragigt, trots att de eldade i kaminen och trots tjocka mattor och två lager gardiner för fönstren. Victoria borde varit van, hennes barndoms slott hade också varit dragigt, men i södra Tyskland var det aldrig lika kallt som i Stockholm vintertid. Hon frös ständigt. Det var som om hennes kropp hungrade efter sol och värme.

”Åh!” utbrast kammarjungfrun, och utan att Victoria bad henne lyfte hon en mjuk sjal i tunt ylle från stolen vid fönstret och lade den över Victorias axlar. Sedan rättade hon till kamkragen som skulle skydda silkessammeten från försmädliga hårstrån som lossat.

”Tack, Gusten”, sa Victoria. Gesten värmde mer än det skira tyget.

Inte förrän nu på morgonen då Victoria klev i den svarta klänningen, hade hon insett hur trång den var numera. Den var sydd efter den unga prinsessans mått, inte efter den vuxna kvinnan som nu väntade sitt tredje barn. Ändå hade Gusten, denna vänliga taktfulla kvinna, redan före jul harklat sig och undrat om de skulle titta på den svarta hovdräkten *och* några andra klänningar. ”För att kunna planera Ers kungliga höghets garderob”, hade hon lagt till.

Victoria hade förstått vad hon menade, men ändå avstått. Hon tyckte det var så svårt, att hennes upppassning visste att hon var gravid så snart hon själv anade det, ja, första gången redan innan hon själv förstått hur det var fatt. De kände hennes kropp nästan bättre än hon själv och det gav henne ibland en känsla av maktlöshet. Hon uppskattade handen som höll upp håret då hon kräktes, men hade hellre varit ensam med sitt morgonillamående. Hon uppskattade att det låg trasor bland hennes underkläder, men hade helst klätt på sig själv, ensam, om morgnarna.

Tidigare på morgonen, då kammarjungfrun hakat ihop klänningen i ryggen, hade de båda två hållit andan. Gusten hade antagligen funderat över om hon skulle hinna och klara av att flytta hakar och hyskor i den glatta silkessammeten. Man kan inte bara släppa ut sömmar i sammet, det blir fula ränder.

Victoria hade funderat över vad som skulle hända om de inte lyckades knäppa klänningen. Skulle hon slippa riksdagens högtidliga öppnande? Inte troligt. Skulle hon skrida in i Rikssalen med en tre centimeters glipa i ryggen, dold under hermelinsmanteln? Inte heller troligt.

Kammarjungfrun fick dra åt snörena i korsetten lite hårdare. Det blev inte så tokigt. Victoria hade bara blivit någon centimeter grövre om livet och lite fylligare över bysten. Bara den som såg henne ofta skulle märka

skillnaden. Nu, då hon var nästan halvvägs, ville hon gärna lossa lite på korsetten, men det hade syntts. De förra gångerna hade hon inte lagt ut så snabbt, men detta var hennes tredje graviditet. Det var också viktigt att ingen skulle ana hur det var fatt. Det var olämpligt att visa sig offentligt då man var i grossess. Victoria hoppades att detta var hennes sista offentliga framträdande före födseln, som var beräknad i maj.

Till råga på allt hade hon inte ätit mer än en halv skiva rostat bröd och bara druckit två klunkar te till frukost. Det fanns saker som inte gick att utföra då man var klädd i klänning med släp och hermelinsmantel.

”Är Ers kungliga höghet lite varmare nu?” undrade Gusten, som utan att vänta på svar började kamma nackhåret, tupera det till en tufsig rulle, för att ge Victoria ett fylligare bakhuvud. Samma tuss skulle sedan redas ut, med flera ibland ganska smärtsamma tag med kammen. Kammarjungfrun sträckte ut länkarna och nålade dem med flera spännen så att frisyren skulle sitta hela dagen. Victoria såg på sina tre enkla kammar i sköldpadd som låg på toalettbordet. De var så bra och höll frisyren på plats hela dagen om de sattes rätt. Nu var hon tvungen att ha både hårnålar och luggnålar för att få en frisyr som passade tiaran.

Victoria visste att Gusten försökte göra sitt arbete enkelt för Victoria, men nu, just nu, skulle hon misslyckas. De hade varit med om detta ögonblick förr. Gusten var

van, äldre än Victoria, med smala veck på överläppen och en liten grop i hakan. Hennes frisyra var den enklast tänkbara, en hård slät knut i nacken. Hennes klänning var också svart med vit krage, men långt ifrån Victorias hovdräkt, en gång komponerad av Gustav III.

”Jaha?” sa Gusten i en ton som var frågande, kanske uppmuntrande. Sedan böjde hon sig fram och öppnade smyckeskrinet som stod på toalettbordet. Hon hade redan öppnat asken en gång, men Victoria hade slagit igen locket med en liten smäll. Hon ville inte betrakta tiaran innan hon blev tvungen att ha den på huvudet. Bara åsynen av diamanterna gav henne huvudvärk. Det var ändå den mindre, lättare av de tiaror hon hade att välja mellan. Den som var hennes egen, en gåva från hennes föräldrar. På sin bröllopsdag hade hon burit den som ett halsband.

Kammarjungfrun lyfte det gnistrande smycket och satte det till rätta på Victorias huvud. Hon var skicklig, Victoria måste ge henne det erkännandet. Tiaran hamnade rätt redan vid första försöket. Där var bara några få rörelser för att lirka den på plats. Victoria slöt ögonen då de vassa stenarna drog i hennes hår. Det behövdes inte mer för att huvudvärken skulle stegras. Nu hade hon många timmar framför sig, timmar då varje huvudrörelse skulle påminna henne om tiaran, inte bara smycket utan om allt den stod för. Gustens assistent, som kallades Larsson rakt upp och ner, precis som vanliga

kammarjungfrur, grep skålen med hårnålar. En efter en räckte hon dem till Gusten, som tog dem utan ett ord och sköt in dem så att de skar längs Victorias hårbotten.

”Så!” sa Gusten till sist och ryckte lite i tiaran. ”Nu sitter den.”

Victoria påpekade inte att det kändes som om kammarjungfrun stuckit nålarna rakt in i huvudet på henne som spikar. De visste båda att en tiara på sned var ett öde värre än döden. Ingen som såg det eller hörde talas om det skulle glömma hur kronprinsessans tiara halkat på sned och hamnat nere i pannan eller över ena örat vid riksdagens högtidliga öppnande. Livslång skam är värre än döden.

Nu plockade kammarjungfrun fram ytterligare tre smykesetuier. Victoria satt mycket rak medan den andra knäppte tre dubbla pärlhalsband runt hennes hals. Det var så det var. Ett ordensband lirkades över ena axeln och sattes fast med en dold hake och hyska, så att det inte skulle halka ner över armen. På ordensbandet sattes konungens porträtt och monogram. Mer och mer kläddes Victoria ut till en symbol för monarkin. Det var ju det hon var. En kronprinsessa. Hennes uppgift var att föda arvingar, roa kronprinsen och vara en symbol för hans rike.

Victoria lyfte först upp den ena handen, sedan den andra och fick hjälp med handskarna som räckte över armbågen och knäpptes vid handleden. De värmdes

åtminstone lite. En liten näsduk, som bara dög till några få tårar, smögs in genom handskens öppning. Armband på bägge handlederna. Armbanden var till skillnad från tiaran bara till låns. De var smycken som plockats upp ur Bernadotternas skattkistor. Deras uppgift var på samma sätt som adelsfröknarnas spetsar att visa på härkomst och arv. De var pynt som bevisade att kvinnan som bar dem var ett led i en dyrbar kedja av arvtagare.

”Jaha”, sa Gusten igen, den här gången lite högre. Victoria stålsatte sig. Hon hörde rörelse bakom sig, tre kvinnor som lyfte den vackra manteln och bar den över rummet. Deras steg dämpades av den tjocka mattan. Då hermelinmanteln landade på Victorias axlar spände hon dem, som om man lagt ett ok på henne. Manteln var tung, vacker men otymplig. Även den var en bröllopsgåva från det svenska folket. Den skulle aldrig bli för liten, men hade alltid känts för stor. Den fästes på hennes axlar och till sist, som om Victoria fortfarande var en liten tös, lät Gusten sin hand vila på kronprinsessans axel.

”Då var vi färdiga, Ers kungliga höghet”, sa hon. ”Vagnen väntar.”

Tonfallet fick Victoria att minnas de förmaningar hon fått då hon var flicka och skulle visas upp för släkt och vänner. *Nig, men inte för djupt, du är prinsessa, se folk i ögonen, men stirra inte. Le, men skratta inte, tala bara då du blir tilltalad, men då ska du föra konversationen vidare en stund innan den avslutas. Ät och drick, men måttligt.*

Det var aldrig någon som sagt att hon skulle ha roligt. Att baler, bjudningar och samtal var till för nöjes skull. Så var det även i dag. Detta var plikt. Om hon kunnat, hade hon hellre tagit en ridtur. Kanske suttit och skissat eller fotograferat. Hon tyckte om att fotografera. Det var som att fånga verkligheten i flykten för att sedan kunna betrakta ögonblicket länge, länge.

Långsamt reste hon sig. Då, just då, kände hon en hälsning från sitt inre. Hon lade en hand över magen i alla gravida kvinnors gest.

Jag känner dig, ville hon säga, men kände istället hur allt snurrade och hon vacklade till.

"Ers kungliga höghet!" Kammarjungfrun var van och lade en hjälpande hand om Victorias midja under manteln. Hon gjorde dessutom tecken till Larsson, som genast tog Victorias arm.

"Sitt ner en stund!" Hon talade som till ett barn. Vänligt men med en uppfodrande underton. Victoria löd tacksamt.

"Vill Ers kungliga höghet ha lite vatten?" De väntade inte på svar, utan höll ett glas mot hennes hand. Flaskan med luktsalt öppnades och den stickande doften av ammoniak fick Victorias ögon att tåras. Helst hade hon svarat nej. Hon ville varken ha vatten eller luktsalt. Hon ville klä av sig alltihop, hermelinsmanteln, de lånade smyckena, sammetsklänningen med sitt släp och skorna med klack. Hon tänkte på hur skönt det skulle

vara att lossa banden i korsetten och sedan lägga sig på schäslongen i en vid hemmakläanning, en av de hon hade kvar efter att ha gått med Wilhelm. Mjuk, ljus bomullsflanell, som låg likt en smekning runt kroppen.

Det var naturligtvis otänkbart. Hon gav upppassningen ett modigt leende och reste sig då de båda pagerna kom in. De grep i varsitt hörn av manteln och rätade på ryggen. Även de kände stundens allvar, trots att det var en bra bit till Rikssalen.

De lämnade gemaket och gick nerför trapporna. Victoria höll en hand på ledstången och den andra helt lätt på Gustens underarm. Bakom gick pagerna och höll tungan rätt i munnen.

De gick längs kalla dragiga korridorer bort till Rikssalen. Väl där slog sorlet emot Victoria. Hon hejdade sig en stund som om ljudet varit en våg som kunde slå omkull henne. Så log hon, så som hon var lärd, klev ut på balkongen för att stå där till allmänt beskådande vid sin svärmors sida.

Under hela den högtidliga ceremonin höll hon ögonen på sin make. Han var så stilig. Ofta, inte var gång de sågs men ofta, slogs hon av just det. Han var lång och rank, och det pojaktigt osäkra intryck han gjort första gången de sågs var borta nu. Ändå, för henne var det uppenbart att han just nu vantrivdes. Kronprins Gustaf tyckte inte om pompa och ståt. Kronprinskronan som han bar tyngde och skavde över pannan. Det var hans

far kung Oscar som envisades med att sonen skulle bära kronan under Riksdagens högtidliga öppnande.

Då Karl XII:s drabanter stampade in dolde Victoria ett lite leende. De fick henne alltid att tänka på sin äldste son, Gustaf Adolf, som för sex år sedan stolt klampat runt i sina första kängor. Så nyss och ändå länge sedan. Nu skulle han fylla sju till hösten och hans bror Wilhelm var snart fem.

Hon uppfattade ett leende från Gustaf. Hon log tillbaka, försökte lägga all sin tillgivenhet i det leendet. Hon kände inte samma himlastormande förälskelse som hon gjort första hösten som nygift, men hon älskade honom, det gjorde hon.

Detta att stå med hermelinsmantel var en av de uppgifter hon måste utföra trots att de gjorde henne yr och ibland gråtfärdig. Hon hade lovat Gustaf trohet och kärlek. Hon var hans maka, Sveriges kronprinsessa. En dag skulle hon bli drottning. Det innebar att hon måste göra sådant hon avskydde. Det innebar att hon måste le och lyssna även då hennes huvud värkte och hostan kittlade i halsen. Hon hade valt Gustaf och inte till fullo förstått vad det innebar att dela hans liv. Hon hade inte insett vad som skiljde dem åt i sinne och lynne och vad det skulle göra med henne. Den dagen hon första gången mött Gustafs läppar i en kyss, hade hon varit betagen av den allvarligen, blyge kronprinsen. Hon mindes ännu lyckan av att vila i hans famn under deras första tid som

gifta. Hon hade varit mycket ung, hårt hållen av sin mor. Livet som hustru hade varit gott. Livet som mor inte lika enkelt, men fullt av kärlek. Det var livet som blivande drottning hon tyckte var svårt.